

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Milady Tomkové a soudců JUDr. Bohuslava Hnízдила a JUDr. Kateřiny Šimáčkové v právní věci žalobce: **J. P.**, proti žalovanému: **Ministerstvo pro místní rozvoj**, se sídlem Staroměstské náměstí 6, Praha 1, o žalobě proti nečinnosti žalovaného, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 9. 12. 2008, č. j. 8 Ca 42/2006 - 78,

takto:

- I. Kasační stížnost **se zamítá**.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

Žalobce (dále jen „stěžovatel“) se kasační stížností domáhá zrušení shora označeného usnesení Městského soudu v Praze (dále též pouze „městský soud“), jímž bylo zastaveno řízení o kasační stížnosti stěžovatele proti usnesení téhož soudu ze dne 21. 1. 2008, č. j. 8 Ca 42/2006 - 41. Městský soud řízení zastavil podle ust. § 9 odst. 1 zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích (dále jen „zákon o poplatcích“), neboť nebyla splněna jedna z podmínek řízení - zaplacení soudního poplatku za řízení o kasační stížnosti.

Stěžovatel ve své kasační stížnosti z 19. 12. 2008 (pozn. NSS: toto datum je uvedeno v záhlaví podání stěžovatele - kasační stížnosti; v soudním spise je založena obálka, v níž bylo podání soudu doručeno a na ní je vyznačeno datum předání k poštovní přepravě 18. 12. 2008) namítá nezákonnost usnesení městského soudu. Tu spatřuje v nesprávném posouzení právní otázky důvodu pro zastavení řízení o kasační stížnosti. Podle názoru stěžovatele je řízení o kasační stížnosti od poplatku osvobozeno v ust. § 11 odst. 3 písm. f) zákona o poplatcích, stejně tak jsou osvobozena řízení o věcech „s nesprávným úředním postupem“. Stěžovatel též napadá obecně postup městského soudu v dané věci; městský

soud prý činil ve věci pouze úkony směřující k tomu, aby se věci nemusel zabývat, též ve věci rozhodoval nesprávně obsazený soud (nejprve ve věci jednal senát ve složení JUDr. Novák, JUDr. Pipková a JUDr. Rousková a napadené rozhodnutí vynesl senát ve složení JUDr. Hejtmánek, JUDr. Pipková a JUDr. Rousková).

Ze soudního spisu Nejvyšší správní soud zjistil následující:

Stěžovatel podal dne 13. 2. 2006 k městskému soudu žalobu na ochranu proti nečinnosti žalovaného, který se jí měl dopustit tím, že neprojednal podněty k přezkumnému řízení. Stěžovatel byl soudem vyzván, aby zaplatil poplatek za řízení o žalobě. Městský soud poté usnesením z 12. 5. 2006, č. j. 8 Ca 42/2006 - 18, zamítl jeho žádost o osvobození od soudních poplatků. Kasační stížnost proti tomuto usnesení byla zamítnuta rozsudkem Nejvyššího správního soudu z 2. 10. 2007, č. j. 3 Ans 4/2006 - 27. Stěžovatel soudní poplatek za řízení o žalobě k následné výzvě městského soudu opět nezaplatil. Dne 21. 1. 2008 městský soud tedy usnesením č. j. 8 Ca 42/2006 - 41 řízení o této žalobě zastavil, neboť stěžovatel nezaplatil soudní poplatek za řízení o žalobě a od soudních poplatků nebyl osvobozen ve smyslu ust. § 36 odst. 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“). Proti tomuto usnesení městského soudu podal stěžovatel dne 1. 2. 2008 kasační stížnost, v níž zároveň požádal o ustanovení právního zástupce pro řízení o kasační stížnosti. Tato žádost stěžovatele byla městským soudem zamítnuta usnesením ze dne 15. 2. 2008, č. j. 8 Ca 42/2006 - 47, které stěžovatel též napadl kasační stížností (3. 3. 2008). Kasační stížnost proti usnesení o neustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti ze dne 1. 2. 2008 byla zamítnuta rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 7. 2008, č. j. 6 Ans 4/2008 - 66.

Stěžovatel tedy pro řízení o kasační stížnosti ze dne 1. 2. 2008 není osvobozen od soudních poplatků a nebyl mu ustanoven zástupce pro řízení o této kasační stížnosti z řad advokátů ve smyslu ust. § 35 odst. 8 s. ř. s. Městský soud proto stěžovatele usneseními z 2. 10. 2008, č. j. 8 Ca 42/2006 - 71 a č. j. 8 Ca 42/2006 - 72 znovu vyzval, aby zaplatil soudní poplatek za řízení o kasační stížnosti ze dne 1. 2. 2008 a zvolil si pro řízení zástupce z řad advokátů (ve smyslu ust. § 105 odst. 2 s. ř. s.). Poněvadž stěžovatel na výzvy soudu nereagoval a soudní poplatek neuhradil, ač byl o následcích takového jednání řádně poučen, městský soud nyní přezkoumávaným rozhodnutím z 9. 12. 2008, č. j. 8 Ca 42/2006 - 78, řízení o kasační stížnosti ze dne 1. 2. 2008 zastavil. Jak bylo shora uvedeno, stěžovatel toto usnesení napadl kasační stížností z 19. 12. 2008 a Nejvyšší správní soud o ní rozhoduje v tomto řízení.

Nejvyšší správní soud nejprve posuzoval otázku, zda stěžovatelovu poznámku „žádám a prosím o to, abyste kasační stížnost [pod sp. zn. 6 Ans 2/2009] neprojednávali, neboť se dá jednoznačně říci, jaký bude její výsledek“ uvedenou v přípise z 23. 6. 2009 adresovaném předsedovi Nejvyššího správního soudu má vykládat jako zpětvzetí kasační stížnosti. Poněvadž si je zdejší soud vědom nezměnitelných následků takového úkonu účastníka řízení (tj. řízení je dle ust. § 120 a § 47 písm. a/ s. ř. s. zastaveno), tázal se stěžovatele, zda míní takové následky vyvolat, aby byla jeho vůle postavena najisto. Stěžovatel však na přípis soudu nereagoval. Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že stěžovatelův přípis, za situace kdy stěžovatel není zastoupen advokátem, nelze jednoznačně vyložit jako zpětvzetí kasační stížnosti, rozhodl tedy v řízení pokračovat a o kasační stížnosti rozhodnout.

Přitom odhlédl od skutečnosti, že stěžovatel není zastoupen advokátem a neuhradil poplatek za řízení, neboť v tomto procesním případě by opačný postup vedl pouze k řetězení problémů s naplněním podmínek řízení.

Stěžovatel je osobou oprávněnou k podání kasační stížnosti, neboť byl účastníkem řízení, z něhož napadené rozhodnutí krajského soudu vzešlo (§ 102 s. ř. s.) a kasační stížnost podal včas (§ 106 odst. 2 s. ř. s.). Též uplatňuje důvod kasační stížnosti podřaditelný pod ustanovení § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. a jedná se tak o kasační důvod přípustný ve smyslu ust. § 104 odst. 4 s. ř. s.

Předmětem posouzení před Nejvyšším správním soudem je otázka zákonnosti zastavení řízení z důvodu neuhrazení soudního poplatku. Ust. § 47 písm. c) s. ř. s. stanoví důvody, pro které soud řízení usnesením zastaví. Pod písmenem c) citovaného ustanovení je uvedeno, že soud řízení zastaví i v takových případech, kdy to stanoví zvláštní zákon. Takovým zvláštním zákonem je i zákon o soudních poplatcích.

Zákonodárce v zákoně o soudních poplatcích určil, že řízení před soudy je zásadně zpoplatněno. Poplatková povinnost pak stíhá v případě poplatků za řízení (§ 1 písm. a/ zákona o poplatcích) toho z účastníků, jenž podává návrh na zahájení řízení (§ 2 cit. zákona). Zákon upravuje též „sankci“ za nezaplacení soudního poplatku: podle ust. § 9 *„nebyl-li poplatek za řízení [...] zaplacen, soud vyzve poplatníka k jeho zaplacení ve lhůtě, kterou mu určí; po marném uplynutí této lhůty soud řízení zastaví.“* Zákon tedy jednoznačně stanoví jak povinnost soudní poplatek zaplatit, tak následky jejího nesplnění.

Existují však situace, v nichž soudní řízení soudnímu poplatku nepodléhá; děje se tak proto, aby nepřiměřeně tvrdé uplatňování poplatkové povinnosti nezpůsobilo ve svém důsledku překážku přístupu k soudu (tedy porušení čl. 36 Listiny základních práv a svobod). Institut osvobození od soudních poplatků je pak právě provedením bezpodmínečného ústavního imperativu čl. 36 Listiny.

Osvobození od soudních poplatků lze rozdělit na tři skupiny: osvobození věcné, osobní a individuální. Věcné osvobození je upraveno v ust. § 11 odst. 1 zákona o poplatcích, které vyčerpávajícím způsobem stanoví, jaká řízení zpoplatněna nejsou; rozlišujícím kritériem je tedy předmět řízení. Osobní osvobození je upraveno v ust. § 11 odst. 2 cit. zákona a znamená, že určité osoby (okruhy osob) nemají povinnost poplatek zaplatit (např. Česká republika nebo cizinec v řízení o přiznání statutu uprchlíka). Konečně třetí skupina, individuální osvobození, je upravena jednotlivými procesními předpisy a závisí na posouzení soudu (v soudním řízení správním § 36 odst. 3 s. ř. s.); zkráceně řečeno jedná se o osvobození účastníků, kteří se nacházejí v tíživých (materiálních) poměrech, jež by jim nedovolily soudní poplatek uhradit.

Stěžovatelův názor o zákonném osvobození od soudních poplatků v probíhajícím řízení (tzv. věcné osvobození od soudních poplatků), byl zdejším soudem již mnohokrát odmítnut jako nesprávný; mj. i v řízení souvisejícím s právě projednávanou věcí (srov. shora cit. rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 6 Ans 4/2008 - 66). Stěžovatelem namítané ustanovení § 11 odst. 3 písm. f) zákona o poplatcích dopadá na „řízení ve věci náhrady škody způsobené při výkonu veřejné moci nezákonným rozhodnutím,

rozhodnutím o vazbě nebo nesprávným úředním postupem“, tedy na řízení vedená před civilními soudy. Žaloba podaná stěžovatelem je projednávána před soudy ve správním soudnictví a stěžovatel se domáhá ochrany proti nečinnosti správního orgánu.

Stěžovatel nebyl od soudních poplatků osvobozen ani individuálně, rozhodnutím soudu. Žádost o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce již v řízení podal (dne 1. 2. 2008), avšak ta byla pravomocně zamítnuta městským soudem a usnesení bylo potvrzeno shora cit. rozsudkem Nejvyššího správního soudu č. j. 6 Ans 4/2008 - 66. Ve své předchozí rozhodovací činnosti dospěl zdejší soud k závěru, že „o opakované žádosti o osvobození od soudního poplatku (§ 36 odst. 3 s. ř. s.) v rámci jednoho řízení je soud povinen rozhodnout jen v případech, že tato žádost obsahuje nové, dříve neuplatněné skutečnosti, zejména došlo-li ke změně poměrů účastníka řízení.“ (rozsudek Nejvyššího správního soudu z 17. 6. 2008, č. j. 4 Ans 5/2008 - 65, dostupný v plném znění na www.nssoud.cz). Nejvyšší správní soud neshledal důvod, proč se v nyní projednávané věci od uvedeného právního názoru odchýlit. Stěžovatelovu žádost z 16. 2. 2009 Nejvyšší správní soud posoudil právě jako opakovanou žádost, která nebyla odůvodněna změnou poměrů stěžovatele. Nepovažuje tedy za nutné se jí meritorně zabývat.

Pro úplnost Nejvyšší správní soud uvádí, že stěžovatel není od poplatkové povinnosti osvobozen ani osobně, což ostatně ani netvrdil.

Z uvedeného je tedy zřejmé, že stěžovatele v řízení stíhá poplatková povinnost. Stěžovatel však soudní poplatek neuhradil, ač k tomu byl vyzván a poučen řádně o následcích takového postupu, městský soud tak rozhodl zcela v souladu se zákonem, když řízení pro nezaplacení soudního poplatku zastavil. Poněvadž Nejvyšší správní soud neshledal kasační stížnost důvodnou, podle ustanovení § 110 odst. 1 s. ř. s. ji zamítl.

Na okraj posuzované věci pak Nejvyšší správní soud ještě považuje za žádoucí vyjádřit se k průběhu řízení vedenému u městského soudu pod sp. zn. 8 Ca 42/2006. Stěžovatel ve svých přípisech opakovaně uvádí, že soud ve věci činí pouze úkony směřující k tomu, aby se věci nemusel věcně zabývat; ostatně to bylo i jádrem zmíněné stížnosti předsedovi Nejvyššího správního soudu z 26. 3. 2009. Ze shora podané rekapitulace soudního řízení je zřejmé, že řízení bylo zahájeno žalobou z 13. 2. 2006 a ukončeno bude právní mocí tohoto rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, aniž by bylo rozhodnuto o podstatě stěžovatelovy žaloby. Nicméně tuto skutečnost nelze klást za vinu soudům rozhodujícím ve správním soudnictví. Nejvyšší správní soud nezjistil, jak je i z rekapitulace řízení patrné, že by soudy činily v řízení jakékoliv průtahy či obstruovaly směrem k „nevyřízení“ věci.

Soudy, ať už jednají v jakémkoliv řízení, se nejprve zabývají otázkou naplnění tzv. podmínek řízení (též označovaných jako procesní podmínky). Teorie takto nazývá soubor podmínek (předpokladů) pro vydání rozhodnutí ve věci samé. Nejsou-li tyto podmínky splněny, soud nemůže ve věci jednat a rozhodnout; stará se tedy o jejich splnění z úřední povinnosti, a to již od samého počátku řízení. Mezi podmínky řízení jsou řazeny např. pravomoc a příslušnost soudu, procesní způsobilost účastníka, jeho případné zastoupení a další. Někdy je k těmto podmínkám řazeno i splnění poplatkové povinnosti, tak jak je vymezena v zákoně o poplatcích. Ačkoliv v otázce, zda zaplacení soudního

poplatku je podmínkou řízení, nedochází právní teorie ke shodě, je jisté, že následky nesplnění poplatkové povinnosti jsou tytéž jako v případě nedostatku podmínek řízení – soud se nemůže věcí meritorně zabývat. K právě uvedenému podrobněji srov. Winterová A., Civilní právo procesní, 4. vyd., Linde Praha, 2006.

V projednávané věci se městský soud zcela správně zabýval nejprve zjištěním, zda jsou naplněny podmínky řízení (v širším smyslu zahrnující též soudní poplatek): usnesením z 28. 2. 2006, č. j. 8 Ca 42/2006 - 9, stěžovatele vyzval k doplnění žaloby, téhož dne jej vyzval i k zaplacení soudního poplatku za řízení o žalobě (č. j. 8 Ca 42/2006 - 8). Stěžovatel na uvedená usnesení reagoval jednak jistým doplněním žaloby, avšak uvedl, že řízení o žalobě je od soudního poplatku osvobozeno podle ust. § 11 odst. 1 písm. g) zákona o poplatcích. Městský soud si byl vědom, že řízení není tzv. věcně osvobozeno od soudních poplatků, vyložil však stěžovatelův přípis jako žádost o osvobození od soudních poplatků (jednal tedy ve prospěch stěžovatele). V řízení se pak soudy zabývaly právními otázkami spojenými právě s osvobozením od soudních poplatků; stěžovatelův názor na věcné osvobození od soudních poplatků byl několikrát vyvrácen, stejně tak byly zamítnuty jeho žádosti o tzv. individuální osvobození od soudních poplatků (ust. § 36 odst. 3 s. ř. s.). Stěžovatel však na svém názoru stále trvá a odmítá soudní poplatky zaplatit. Nejvyšší správní soud konstatuje, že správní soudy postupovaly zcela v souladu se shora citovanými ustanoveními zákona o poplatcích a jeho smyslem, když řízení zastavily. Nejvyšší správní soud v takovém postupu neshledal žádný alibismus ze strany městského soudu.

O nákladech řízení rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s ust. § 60 odst. 1 a 7 s. ř. s. ve spojení s ust. § 120 s. ř. s.; stěžovatel nebyl ve věci procesně úspěšný, proto nárok na náhradu nákladů řízení nemá, žalovanému pak podle obsahu soudního spisu žádné náklady nevznikly.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 15. července 2009

JUDr. Milada Tomková
předsedkyně senátu